

แนวความคิดเกี่ยวกับการคุมประพฤติ

มาตรการในเรื่องการปฏิบัติต่อยุกระทำผิดนั้นมีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน แต่พอจะจำแนกออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ดังนี้

1. มาตรการในการควบคุม¹ (Custodial treatment) ซึ่งเป็นมาตรการในการแก้ไขผู้กระทำผิด โดยวิธีการควบคุมตัวผู้กระทำผิดไว้ มิให้ออกไปอยู่ในสังคมตามปกติ เพื่อจะได้แก้ไขความประพฤติของบุคคลนั้น ซึ่งได้แก่ระบบเรือนจำและในสภาพของเรือนจำนี้ยังแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

- ควบคุมไว้ในเรือนจำที่มีความมั่นคงสูง ได้แก่ เรือนจำที่มีรั้วรอบขอบชิด มีความมั่นคงแข็งแรงและมีระเบียบกฎเกณฑ์และการควบคุมที่เข้มงวด

- ควบคุมไว้ในเรือนจำที่มีความมั่นคงปานกลาง ได้แก่ เรือนจำที่มีรั้วรอบขอบชิด มีความมั่นคงแข็งแรงปานกลาง และมีระเบียบกฎเกณฑ์ไม่เข้มงวดกวดขันนัก พยายามให้ผู้ต้องขังได้มีอิสระภาพพอสมควร

- ควบคุมไว้ในเรือนจำที่มีความมั่นคงต่ำ ได้แก่ การใช้ระบบเรือนจำชั่วคราวและทัณฑสถานเปิด ซึ่งไม่มีรั้วกำแพงรอบขอบชิด ไม่มีผู้คุมอยู่เวร ยอมให้อาราช โดยปกติจะต้องคัดเลือกเอาผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี และต้องโทษมาเป็นเวลานานพอสมควร

¹ชัยทวี เสนะวงศ์, "การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี แผนกวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 11-12.

2. มาตรการกึ่งความคุม¹ (Semi-Custodial treatment) ซึ่งเป็นวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดซึ่งยังไม่อยู่ในข่ายที่จะได้รับการพิจารณาให้รอกการลงโทษ โดยวิธีการคุมประพฤติและในขณะเดียวกันก็ยังไม่สมควรที่จะได้รับโทษจำคุก เช่นการจำคุกในวันหยุดสัปดาห์ (week and imprisonment) ซึ่งเป็นวิธีการควบคุมตัวผู้กระทำผิดไว้ในเรือนจำเฉพาะวันเสาร์และอาทิตย์ ระหว่างถูกควบคุมตัวผู้ต้องขังจะได้รับการมอบหมายให้ทำงานซึ่งทางเรือนจำจะกำหนดให้ขึ้นตามความเหมาะสม ผู้ต้องขังจะได้รับการปล่อยตัวในเย็นวันอาทิตย์เพื่อกลับไปอยู่กับครอบครัวตามปกติ การปลดปล่อยให้ทำงานภายนอกเรือนจำในระหว่างทองโทษ (work release programme) ซึ่งเป็นวิธีการที่อนุญาตให้ผู้ต้องขังออกไปทำงานข้างนอกได้เมื่อหมดเวลาทำงานก็ต้องกลับเข้ามาอยู่ในเรือนจำตามเดิม

3. มาตราไม่ควบคุม² (Non-Custodial treatment) เป็นการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำผิดเข้าไปในเรือนจำเรียกว่า การคุมประพฤติ ซึ่งเป็นผลจากการพิจารณาของศาลว่าผู้กระทำผิดมีความผิดจริง แต่รอกการลงโทษไว้ โดยจะได้รับอิสรภาพ ให้มีการดำเนินชีวิตในสังคมปกติ แต่ให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขเพื่อควบคุมความประพฤติ ซึ่งเป็นกรหลีกเลี่ยงการใช้โทษจำคุก เพราะศาลเห็นว่ายังไม่เป็นการสมควรที่จะให้ผู้กระทำผิดต้องมีประสบการณ์กับโทษจำคุกหรือการใช้ชีวิตในเรือนจำ แต่วิธีการนี้ผู้กระทำผิดก็จะถูกกำหนดให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติและขอบเขตของอิสรภาพ เช่น ต้องมารายตัวต่อเจ้าพนักงาน ห้ามดื่มสุรา เล่นการพนัน หรือประพฤตินในทางที่จะนำไปสู่การกระทำผิดอีก โดยอยู่ภายใต้การดูแลของพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งจะเป็นผู้ควบคุมสอดส่องเป็นรายบุคคล

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 31-32.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 30-31.

ตั้งให้การคุมประพฤติจึงเป็นมาตรการระดับกลาง ถ้าเราจะพิจารณาว่าการแก้ไขผู้กระทำผิดสำหรับบุคคลคนหนึ่งที่เราเห็นว่าสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้ โดยใช้วิธีกักขังหรือจำคุกก็รู้สึกว่าจะรุนแรงเกินไปและไม่ให้ออกาสแก่เขา แต่ถ้าจะปล่อยตัวไปเฉย ๆ ก็ดูเหมือนว่าจะเป็นการส่งเสริมให้บุคคลนั้นกระทำผิดอีก การใช้วิธีคุมประพฤติจึงเป็นมาตรการที่ดีที่เหมาะสมสำหรับบุคคลในสถานการณ์เช่นนี้

คำว่า การคุมประพฤติ (Probation) นั้นมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Probare ซึ่งมีความหมายว่าเป็นการทดสอบเป็นการพิสูจน์ และเราได้นำคำศัพท์นี้มาใช้ในเรื่องเกี่ยวกับผู้กระทำผิดตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 19¹ เป็นต้นมา สำหรับความหมายของการคุมประพฤตินั้น ได้มีผู้ให้ไว้มากมายเช่น

"การคุมประพฤติเป็นการจัดช่วงเวลาของความเมตตาการุณาในระยะหนึ่งโดยศาล เพื่อที่จะช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้กระทำผิดและให้ออกาสแก่ผู้กระทำผิดได้ใช้ช่วงเวลานี้ปรับปรุงตัว ซึ่งเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้กระทำผิดได้ปรับปรุงตัวได้ดีมากกว่าการไต่หรือการลงโทษเฉย ๆ"²

"การคุมประพฤติเป็นวิธีการลงอาญาแก่ผู้กระทำผิดอย่างมีเงื่อนไขโดยผู้กระทำผิดคงดำเนินชีวิตอยู่ในชุมชนเดิมภายใต้การสอดส่องดูแลของพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งโดยปกติศาลเป็นผู้แต่งตั้ง การคุมประพฤติมิใช่เป็นแบบของความเมตตาปราณี แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้แก้ไขตนเองโดยอาศัยอิทธิพลของชุมชนมากกว่าการจำคุก"³

¹ Negley K. Teeters and John Otto Reinemann, The Challenge of Delinquency (New Jersey : Prentice-Hall, Inc, 1950), p.384.

² Ibid., p. 387.

³ William Brigwater and Seymore Kurtez, The Columbia Encyclopedia (New York and London : University Press, 1963), p. 1725.

"การคุมประพฤติเป็นข้อกำหนดในการลงโทษที่อนุญาตให้ผู้กระทำความผิดยังคงอยู่ในชุมชนได้อย่างอิสระ แต่ให้มีการควบคุมดูแลโดยบุคคลที่จะช่วยเหลือเขาให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยตลอด"¹

"การคุมประพฤติเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้ปรับปรุงความประพฤติของเขา ให้อยู่ในชุมชนได้โดยศาลจะวางเงื่อนไขคุมประพฤติไว้ และให้อยู่ภายใต้การควบคุมสอดส่องของเจ้าหน้าที่ของศาล"²

"การคุมประพฤติเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดที่ผู้จำคุกเองว่ามีความสามารถเพียงพอที่จะกลับตนเป็นคนดีได้หรือไม่"³

"การคุมประพฤติเป็นการแก้ไขผู้กระทำความผิดโดยวิธีการปล่อยตัวไปด้วยความไว้วางใจว่าผู้นั้นจะประพฤติตัวดีได้ตามที่เงื่อนไขศาลสั่ง และให้อยู่ภายใต้ความสอดส่องดูแลของพนักงานคุมประพฤติ"⁴

¹H. Richmond Fisher, "Parole and Probation Revocation Procedures after Morrissey and Gagnon," Journal of Criminal Law and Criminology 65 (April 1974) : 46.

²Stephen Schafer, Introduction to Criminology (Virginia : Reston Publishing Company, Inc, 1976), p. 247

³สมคิดศรีสังคม, การคุมประพฤติ (พระนคร : สำนักงานเมธี, 2504), หน้า 53

⁴สง่า สันะสมิต, ฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520), หน้า 161.

"การคุมประพฤติเป็นวิธีการที่ศาลจะพิพากษา ให้รอกการลงโทษผู้กระทำผิดไว้แล้วปล่อยให้ไปโดยมีเงื่อนไขการคุมประพฤติไว้"¹

การคุมประพฤติ หมายถึง การที่ผู้กระทำผิดอาญาซึ่งโดยปกติจะกระทำผิด เป็นครั้งแรก และศาลได้พิจารณาลงโทษแล้วเห็นว่า เป็นผู้สมควรรอกการลงโทษไว้ก่อน เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการขังโทษจำคุก แต่การรอกการลงโทษนี้ผู้กระทำผิดจะถูกกำหนดให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติและขอบเขตของอิสรภาพ โดยจะอยู่ภายใต้การดูแลของพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งมีหน้าที่สอดส่องดูแลผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล²

แนวความคิดในเรื่องวิธีการคุมประพฤติ

มีผู้ให้แนวความคิดไว้มากมายในเรื่องของวิธีการคุมประพฤติ คล้ายคลึงกันบ้าง แตกต่างกันบ้าง ซึ่งพอจะแยกเป็นแนวทางใหญ่ ๆ ได้ดังนี้³

ก. การคุมประพฤติเป็นข้อกำหนดบังคับตามกฎหมาย (Legal Disposition)

CLELAND มองการคุมประพฤติว่าเป็นดุลยพินิจของศาลที่ไม่สั่งจำคุกผู้กระทำผิด แต่ให้ผู้กระทำผิดมีโอกาสอยู่ในชุมชน และถ้าผู้กระทำผิดปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลสั่งจนครบระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ ผู้นั้นก็จะได้รับการปลดปล่อยให้พ้นจากการคุมประพฤติไป เพราะฉะนั้นการคุมประพฤติจึงมีลักษณะชี้ให้เห็นได้ 2 ประการ คือ

¹คณะสงฆ์สงเคราะห์และคณะนิติศาสตร์, "การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วยการใช้วิธีการคุมประพฤติแทนโทษจำคุก" รายงานการสัมมนาเรื่องอาชญากรรมกับการป้องกันสังคมว่าด้วยการนำระบบคุมประพฤติมาใช้ในประเทศไทย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519), หน้า 1.

²คณะสงฆ์สงเคราะห์และคณะนิติศาสตร์, "การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยระบบไม่ควบคุม" รายงานการสัมมนาเรื่องอาชญากรรมกับการป้องกันสังคมว่าด้วยการนำระบบคุมประพฤติมาใช้ในประเทศไทย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519), หน้า 4.

³Robert M. Carter and Leslie T. Wilkins, Probation and Parole (New York : John Wiley and Sons, Inc, 1970), pp. 40-44.

- เป็นการให้โอกาสอย่างหนึ่ง
- เป็นการขู่ผู้กระทำผิดว่าจะลงโทษ ถ้าเขาไม่ปรับปรุงความประพฤติ
ของตัวเองให้ดีขึ้น

ข. การคุมประพฤติเป็นมาตรการในการผ่อนผันการลงโทษ (Leniency)

A.C. Smith พิจารณาว่า เนื่องจากผู้กระทำผิดได้กระทำความผิดไป เพราะความโง่เขลา พลาดพลั้งไป ซึ่งไม่สามารถหนีหรือหลบหนีจากสถานการณ์นั้นได้ เป็นการที่ผู้กระทำผิดได้วิเคราะห์ในขั้นสุดท้ายที่จะเลือกระหว่างความผิด กับความถูกต้อง ซึ่งผู้กระทำผิดยังมีความรู้สึกที่สามารถควบคุมได้ ดังนั้นผู้กระทำผิดเหล่านี้จึงไม่ใช่บุคคลที่มีความเจ็บป่วย ไม่จำเป็นจะต้องแก้ไขบำบัดรักษา แต่เป็นความโง่เขลาและพลาดพลั้ง ไม่มากกว่า

ค. การคุมประพฤติเป็นมาตรการในการลงโทษ (Punitive)

Almy มองการคุมประพฤติว่าเป็นมาตรการในการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะเป็นมาตรการที่จะยับยั้งผู้กระทำผิดไว้ไม่ให้กระทำผิดอีก และทำให้ผู้กระทำผิดมีความสำนึกตลอดเวลาวาตนนั้นจะต้องปฏิบัติตัวให้อยู่ในขอบเขตของเงื่อนไขที่กำหนดที่ศาลสั่งไว้ จะประพฤติตัวนอกกรอบนอกทางไม่ได้ และถ้าบุคคลนั้นละเมิดเงื่อนไข เขาก็จะต้องถูกลงโทษ

ง. การคุมประพฤติเป็นขบวนการบริหารทางสังคม (Administration)

เป็นแนวความคิดที่พิจารณาว่า การคุมประพฤตินั้นเป็นมาตรการในการบริหารงานที่มีเป้าหมายจะช่วยเหลือผู้กระทำผิดให้อยู่ภายนอกได้โดยไม่ประสพกับความยุ่งยาก มีเป้าหมายปลายทางที่จะฟื้นฟูสมรรถภาพเพื่อที่จะได้เป็นการยับยั้งบุคคลนั้น ไม่ให้เข้าไปใกล้กับการกระทำผิดอีก เช่น ดำเนินการบำบัดรักษาทางแพทย์ การย้ายโรงเรียน ให้แก่เด็กที่กระทำผิด ให้งานให้ผู้กระทำผิดทำ ตรวจสอบดูแลกิจกรรมของผู้กระทำผิด เป็นต้น

จ. การคุมประพฤติเป็นการบำบัดรักษาทางสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย

(Social Casework Treatment)

Reincman ได้ให้คำนิยามของการคุมประพฤติว่า เป็นคำสั่งทางกฎหมายให้ผู้กระทำผิดใดมีโอกาสพักชั่วคราว และในระหว่างช่วงของความเป็นอิสระนี้จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่จะต้องประพฤติตนให้ดี เช่น ในกรณีของเด็กที่กระทำผิด ศาลก็จะใช้วิธีการคุมประพฤติโดยวางข้อกำหนดไว้ ซึ่งจะให้เด็กอยู่ภายนอกได้อย่างเสรีในบ้านของเขาหรือในสถานที่พักที่เหมาะสม ภายใต้การสอดส่องดูแลของพนักงานคุมประพฤติ และในขณะเดียวกันจะได้รับการบำบัดแก้ไขโดยวิธีการทางสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย โดยหน่วยคุมประพฤติ

สำหรับข้าพเจ้านั้นมีความเห็นว่า การคุมประพฤติเป็นวิธีการแก้ไขผู้กระทำผิด โดยให้ออกสภาวะผู้กระทำผิดได้ดำเนินชีวิตอยู่ในชุมชนโดยมีข้อกำหนดเงื่อนไขไว้ ซึ่งเป็นข้อบังคับทางกฎหมายและมีการใช้วิธีการทางสังคมสงเคราะห์เฉพาะรายควบคู่กันไป โดยมีพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ควบคุมดูแล ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะให้ผู้กระทำผิดได้แก้ไขปรับปรุงตัวเองโดยอาศัยอิทธิพลของชุมชน

และ David Dressler¹ ได้ให้ความเห็นว่า การคุมประพฤติเป็นงานทั้งในด้านการบังคับตามกฎหมายและเป็นงานทางสังคมสงเคราะห์พร้อม ๆ กันไป มิใช่ งานสังคมสงเคราะห์อย่างเดียว เพราะผู้ถูกคุมประพฤตินี้ได้เข้ามาได้รับความช่วยเหลือด้วยความสมัครใจ หากแต่มาโดยศาลบังคับและก็มีในงานในด้านการบังคับตามกฎหมายอย่างเดียวกัน

¹สง่า ลีนะสมิต, กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน,

โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว เรามีหลักการใหญ่ ๆ อยู่ 3 ประการในการถือปฏิบัติ ในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยการคุมประพฤติ คือ¹

1. ทฤษฎีแห่งความกรุณา (Grace Theory) พิจารณาว่า การคุมประพฤติ เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิพิเศษแบบมีเงื่อนไขโดยการกระทำของศาล แต่ตามบุคคลนั้นละเมิด เงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ สิทธิพิเศษที่เขาได้รับก็จะต้องถูกยกเลิกไป โดยการถูกถอน คุมประพฤติ

2. ทฤษฎีแห่งข้อสัญญา (Contract Theory) พิจารณาว่าผู้ถูกคุมประพฤติ ได้ทำข้อสัญญากับศาลแล้ว เกี่ยวกับการวางข้อกำหนดเงื่อนไขที่เจาะจงบางประการต่อ ศาลเพื่อแลกซึ่งเสรีภาพตามข้อตกลง ถ้าบุคคลนั้นทำผิดข้อสัญญาที่ตกลงกันไว้ เขาก็จะ ต้องถูกลงโทษโดยการถูกถอนคุมประพฤติ

3. ทฤษฎีแห่งการควบคุม (Custody Theory) พิจารณาว่าผู้ถูกคุมประพฤติ จะต้องอยู่ในการควบคุมของศาล โดยมีลักษณะเป็นกึ่งนักโทษ และจะถูกจำกัดสิทธิตาม กฎหมายแห่งรัฐธรรมนูญที่บุคคลนั้นมีอยู่

ต้นกำเนิดของระบบการคุมประพฤติ²

ได้มีการค้นคว้าถึงต้นกำเนิดของการคุมประพฤติโดยได้เริ่มพิจารณาตั้งแต่ สมัยกลางและสมัยต้นของกฎหมายยุโรป ซึ่งจะเห็นได้ว่าการใช้วิธีการรอลงอาญานั้น มีความเกี่ยวพันอย่างมากกับการคุมประพฤติ และก็เป็นที่ยอมรับกันว่าการคุมประพฤตินั้น มาจากการขยายตัวของการใช้กฎหมายอังกฤษ ในเรื่องการรอลงอาญา

¹Howard Abadinsky, Probation and Parole : Theory and Practice (New Jersey : Prentice-Hall, Inc, 1977), pp. 130-131.

²Louis P. Carney, Introduction to correctional science, (New York : McGraw-Hill Book Company, 1974), pp.298-299.

ในประเทศอเมริกาและอังกฤษ วิธีการคุมประพฤตินั้นพัฒนามาจากวิธีการและเงื่อนไขในการรอลงอาญา ซึ่งเป็นวิธีการเพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษที่รุนแรงของกฎหมายและสิ่งที่เห็นได้ว่าเป็นสิ่งที่บุกเบิกในการคุมประพฤตินั้น ได้แก่

ก. สิทธิพิเศษแห่งสงฆ์ (Benefit of Clergy)

สิทธิพิเศษแห่งสงฆ์ได้มีการปฏิบัติมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 ซึ่งเมื่อพระไต่กระทำผิดในคดีอาญา ก็จะถูกส่งตัวไปยังศาลของศาสนาเพื่อออกคำสั่งในการลงโทษ นับว่าเป็นสิ่งที่ใช้เพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษอย่างรุนแรง ต่อมาในกลางศตวรรษที่ 14 สิทธิพิเศษแห่งสงฆ์นี้ได้ขยายมาใช้กับบุคคลที่มีชื่อสงฆ์ โดยทำในรูปคำร้องพิเศษของผู้ต้องหา ซึ่งขอร้องให้ยกเว้น หรือบรรเทาการลงโทษหลังจากที่ถูกพิพากษาแล้ว โดยหลักปฏิบัติวิธีการนี้ใช้เพื่อหลีกเลี่ยงโทษประหารชีวิต เป็นวิธีการที่ใช้บรรเทาการลงโทษของกฎหมาย ซึ่งนับว่ามีอิทธิพลต่อการพัฒนาในวิธีการคุมประพฤติ

ข. การบรรเทาคำสั่งการลงโทษ (Judicial Reprieve)

การบรรเทาคำสั่งการลงโทษหรือการลดหย่อนผ่อนโทษนี้ เป็นอำนาจของศาลแต่ผู้เดียวที่จะใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาว่า ผู้ต้องหาคนนั้นสมควรจะได้รับการบรรเทาโทษหรือไม่ โดยศาลจะไต่พิจารณาจากหลักฐานคดีที่กระทำความผิด และพฤติการณ์แวดล้อมของบุคคลนั้น ๆ ถ้าศาลยังไม่พอใจในหลักฐานแห่งคดี เนื่องจากรูปคดียังไม่แจ่มชัดนัก ซึ่งศาลอาจจะให้เลื่อนการกำหนดโทษไปก่อน หรือรอกการลงโทษไปก่อน หรือรอกการลงโทษไปก่อน หรือในบางคดีก็อาจนำไปสู่การยกเลิคดีไปเลย การบรรเทาคำสั่งการลงโทษจึงเป็นวิธีการอันหนึ่งที่เปิดโอกาสให้แก่ผู้กระทำความผิดได้รับการลดหย่อนผ่อนโทษจากศาล

ค. คำมั่นที่ให้ไว้กับศาล (Recognizance)

คำมั่นที่ให้ไว้กับศาลนี้เป็นวิธีการอันหนึ่งที่มีกำเนิดมาจากกฎหมายอังกฤษ เป็นมาตรการการซึ่งใช้สำหรับป้องกัน โดยบุคคลนั้นจะต้องมีข้อผูกพันว่า จะให้คำมั่นว่าจะไม่กระทำความผิดอีก โดยจะมีผู้ค้ำประกันหรือไม่มีผู้ค้ำประกันก็ได้ โดยมีกำหนดระยะเวลา ซึ่งเป็นการประกันกันตัวเอง โดยการให้คำมั่นสัญญาต่อศาล

ในอเมริกาได้นำวิธีนี้มาใช้โดยมากกับคดีของเด็ก และคดีที่มีความผิดเล็กน้อย วิธีการนี้จะให้ผู้กระทำความผิดได้รับอนุญาตปล่อยตัวไป และจะต้องมาปรากฏตัวต่อหน้าศาล ทุกครั้งเมื่อถูกเรียก โดยศาลมีความหวังว่าบุคคลนั้น จะพยายามหลีกเลี่ยงการกระทำความผิด เขาประพฤติก้าวร้าวไม่กระทำความผิดอีก ในกรณีที่ศาลปล่อยตัวผู้กระทำความผิดโดยมีผู้ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบ ความคุมดูแลผู้กระทำความผิดมิให้กระทำความผิดอีก เป็นระยะเวลา ตามที่ศาลกำหนด

ง. การปล่อยตัวโดยมีประกัน (Bail)

ตามที่กล่าวมาในข้อ 3 ผู้กระทำความผิดอาจได้รับการปล่อยตัว โดยมีหรือไม่มีผู้ค้ำประกันก็ได้ แต่สำหรับวิธีการในข้อนี้เป็นการปล่อยตัวโดยมีประกัน คือมีผู้ค้ำประกัน และผู้กระทำความผิดจะต้องให้คำมั่นสัญญาไว้กับศาลด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นมาตรการเพื่อป้องกันมากกว่าการลงโทษ เป็นการลดความรุนแรงในเรื่องการลงโทษ ซึ่งเป็นวัฒนาการ อันหนึ่งที่น่าไปสู่การใช้วิธีการคุมประพฤติก

ฉ. การพักคดีชั่วคราว (Filing of Cases)

การพักคดีชั่วคราวนี้ เป็นวิธีการที่ศาลให้การลงอาญาหรือยังไม่ได้พิจารณาโทษ หลังจากที่ไต่สวนแล้วว่าผู้ต้องหามีความผิดตามกฎหมาย โดยศาล เห็นว่ามีเหตุผลอันควรที่จะลดหย่อนผ่อนโทษ ให้แก่ผู้กระทำความผิดจึงยังไม่พิพากษาลงโทษ (โดยมากจะต้องได้รับความยินยอมจากอัยการ) ซึ่งศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจในการพักคดี ไว้ชั่วคราว แต่คดียังไม่สิ้นสุดลงศาลสามารถนำคดีนี้มาพิจารณาใหม่ได้ทันทีที่ต้องการ

ดังนั้นวิวัฒนาการของการคุมประพฤติก ซึ่งเป็นเรื่องในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด วิธีหนึ่ง และก็เป็นวิธีการที่มีขึ้นมาเพื่อให้ทันต่อความต้องการ และทัศนคติใหม่ ๆ ของสังคม แต่อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันศาลก็ยังใช้วิธีการรอลงอาญา ซึ่งมีมาแต่เดิมควบคู่กันไปกับวิธีการคุมประพฤติก

มาตรฐานสำหรับระบบงานคุมประพฤติ¹

ก. ขอบเขตทางกฎหมาย จะต้องมีความหมายที่ให้อำนาจศาลพิจารณาว่า ผู้กระทำผิดควรจะถูกคุมประพฤติหรือไม่ โดยศาลจะต้องใช้ดุลยพินิจพิจารณาว่า การคุมประพฤตินี้เหมาะสมและเป็นประโยชน์มากที่สุดสำหรับผู้กระทำผิดคนนั้น และก็ต้องพิจารณาด้วยว่า การใช้วิธีการคุมประพฤตินั้นจะต้องไม่ขัดแย้งกับประโยชน์ของส่วนรวมด้วย

ข. องค์กรในค่านบริการ จะต้องมีความโครงสร้างขององค์การบริหารที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการวางมาตรฐานในการปฏิบัติต่อบุคคล การบริหารของศาล คณะกรรมการควบคุมดูแลและฝึกอบรมผู้กระทำผิด การให้บริการแก่ผู้ถูกคุมประพฤติ เป็นต้น

ค. บุคคลากร จะต้องมีความรู้ความสามารถที่เป็นเจ้าพนักงานคุมประพฤติที่มีคุณลักษณะเหมาะสม และมีจำนวนบุคคลากร เพียงพอกับงานที่รับผิดชอบในการคุมประพฤติ ดังนั้น เจ้าพนักงานคุมประพฤติควรมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม และส่งเสริมต่อความสำเร็จของการคุมประพฤติ² คือ

- มีความสามารถในการสร้างและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- มีความสามารถในการรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานของเขา
- มีความสามารถที่จะทำงานกับผู้ถูกคุมประพฤติที่มีลักษณะก้าวร้าว หรือ

มีความผิดปกติ

- มีความสามารถที่จะทำงานร่วมกับหน่วยบริการทางสังคมอื่น ๆ ได้

อย่างดี

ง. การเลือกพิจารณาบุคคลที่จะใช้วิธีการคุมประพฤติ การพิจารณาคัดเลือกที่จะเลือกใช้วิธีการคุมประพฤติสำหรับผู้กระทำผิด ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็น

¹ Robert M. Carter and Leslie T. Wilkins, Probation and Parole, pp. 15-16.

² Charles L. Newman, Source Book on Probation, Parole and Pardon (Illinois : Charles C. Thomas Publisher, 1964), p. 77.

อย่างยิ่งที่จะต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบ และละเอียดอ่อนเพื่อความสำเร็จและประสิทธิภาพของการคุมประพฤติ

จ. การปฏิบัติการทางสังคมและจิตวิทยาในการคุมประพฤติ จะต้องมึหลักการทักษะ และความรู้ในการปฏิบัติงานทางการคุมประพฤติ ซึ่งความรู้ที่จะนำมาใช้ในขบวนการคุมประพฤติได้แก่ สังคมวิทยา จิตวิทยา อาชญาวิทยา และสังคมสงเคราะห์

ฉ. มาตรฐานของกำลังในการทำงาน จะต้องมีมาตรฐานในการทำงานของพนักงานคุมประพฤติ โดยหลักสากลพนักงานคุมประพฤติที่ทำหน้าที่ควบคุมสอดส่อง 1 คน สามารถดูแลและควบคุมผู้ถูกคุมประพฤติไม่เกิน 50 คน และพนักงานคุมประพฤติที่ทำหน้าที่สืบเสาะประมวลข้อเท็จจริง 1 คน ไม่ควรทำหน้าที่สืบเสาะข้อเท็จจริงเกิน 5 คนต่อ 1 เดือน

ช. คณะกรรมการควบคุมและอบรม ควรจะมีคณะกรรมการในการควบคุมรับผิดชอบในเรื่องการฝึกอบรม และพัฒนาบุคคลที่จะเป็นพนักงานประพฤติในสำนักงานคุมประพฤติ โดยจัดการฝึกอบรมให้แก่พนักงานคุมประพฤติที่มาบรรจุใหม่ และมีการจัดโครงการอบรมสัมมนาให้แก่พนักงานคุมประพฤติที่ทำงานอยู่แล้ว ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมและเพิ่มพูนเพื่อพัฒนาบุคคลให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจและเทคนิคใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุมประพฤติโดยควรจัดอบรมสัมมนาปีละครั้งเป็นอย่างน้อย

ซ. สถิติและการวิจัย ควรมีสถิติข้อมูลเกี่ยวกับการคุมประพฤติและมีการวิจัยเกี่ยวกับการคุมประพฤติ เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์แก้ไขปัญหาและพัฒนาการคุมประพฤติต่อไป

ด. ความสัมพันธ์กับชุมชน หน่วยงานคุมประพฤติควรจะได้ดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานทางสังคมหรือหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ เพื่อจะได้มีทรัพยากรเพื่อการวางแผนชุมชน และเพื่อเป็นการเผยแพร่งานในเรื่องการคุมประพฤติด้วย

๓. การบริการช่วยเหลืออื่น ๆ ภายในหน่วยงานคุมประพฤติจะต้องมีหน่วยบริการอื่น ๆ ที่จะให้บริการช่วยเหลือแก่ผู้ถูกคุมประพฤติด้วย เช่น หน่วยแพทย์ หน่วยบริการทางจิตวิเคราะห์และอื่น ๆ อีก

ประโยชน์ของการ คุมประพฤดี¹

- ก. เป็นการให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิด เพื่อกลับตัวอีกครั้งหนึ่ง
- ข. เป็นการหลีกเลี่ยงผู้กระทำผิดมิให้ถูกตราหน้าว่าเป็นคนชั่ว
- ค. ช่วยให้ผู้ถูกคุมประพฤดีได้ดำเนินชีวิตตามปกติ รวมทั้งจะได้รับความช่วยเหลือในกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม เพราะถ้าถูกจำคุก ผู้กระทำผิดก็ต้องชะงักถูกตัดตอนออกไปจากสังคม
- ง. เป็นการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้กระทำผิด โดยให้อยู่ในชุมชนตามปกติ
- จ. เป็นการช่วยประหยัดงบประมาณค่าใช้จ่ายของรัฐ เมื่อเปรียบเทียบกับ

การลงโทษจำคุก

ศูนย์จิตเวชวิทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹คณะดังคบบสง เคราะห์และคณะนิติศาสตร์, "ระบบการคุมประพฤดี," รายงานการสัมมนาเรื่องอาชญากรรมกับการป้องกันสังคมว่าด้วยการนำระบบคุมประพฤดีมาใช้ในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519), หน้า 9.